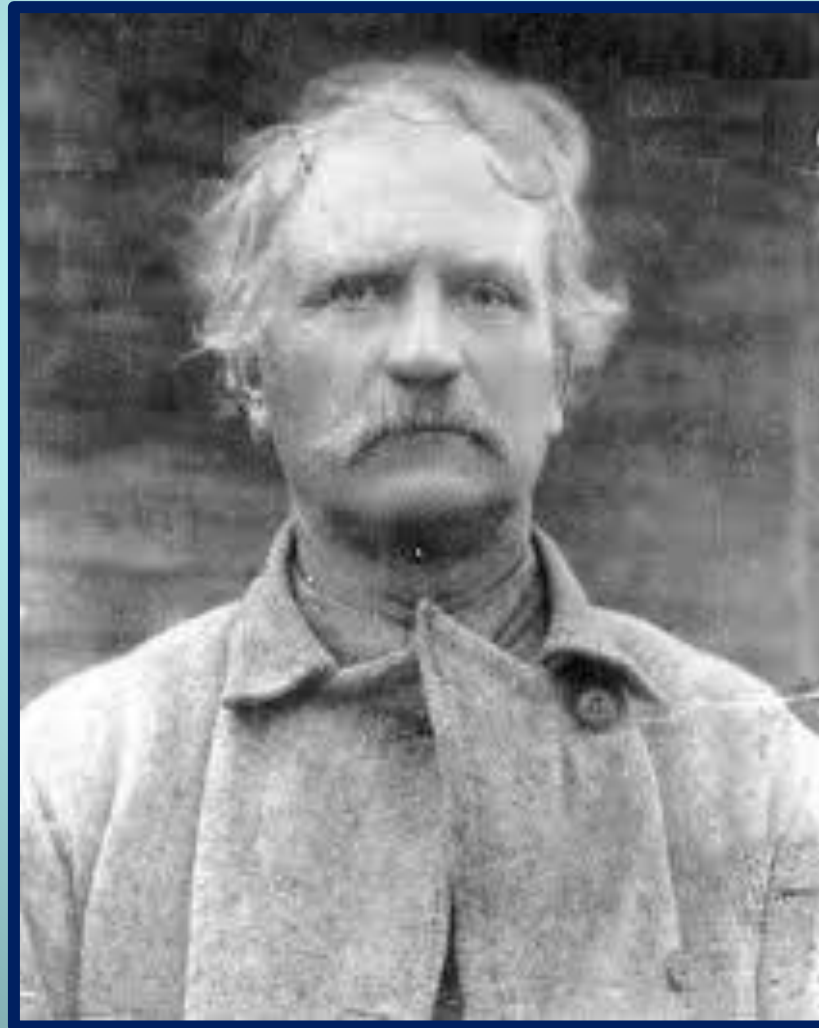

JURGIS BIELINIS

1846-1918

BIOGRAFIJA

Gimė 1846-03-16 Purviškiuose, Nemunėlio Radviliškio valsčiuje.

1872 m. baigė vokišką pradžios mokyklą Rygoje. Mokėjo vokiečių, latvių, lenkų ir rusų kalbas.

1873 m. pradėjo knygnešio veiklą, talkino M. Valančiui, buvo J. Zabermano ryšininkas.

1885 m. įkūrė ir vadovavo Panevėžio krašto Garšvių knygnešių draugijai.

1888 m. išvyko į Europą, aplankė Vokietiją, Belgiją ir Prancūziją.

1890 m. tapo profesionaliu knygnešiu.

1897 m. nelegaliai Lietuvoje išleido neperiodinį laikraštėlį „Baltasis erelis“.

1897–1912 m. išleisti 3 valstiečiams skirto neperiodinio leidinio numeriai.

1918 m. mirė ir palaidotas Suosto kapinaitėse, Joniškėlio valsčiuje.

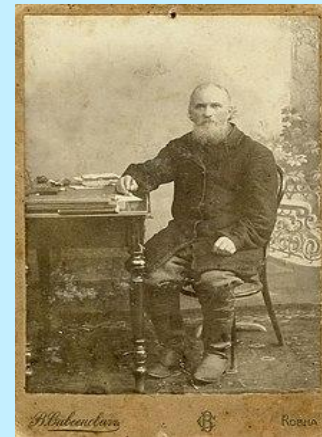
O. Bielinienė J. Bielinio žmona

J. Bielinio sūnus su anūkėmis

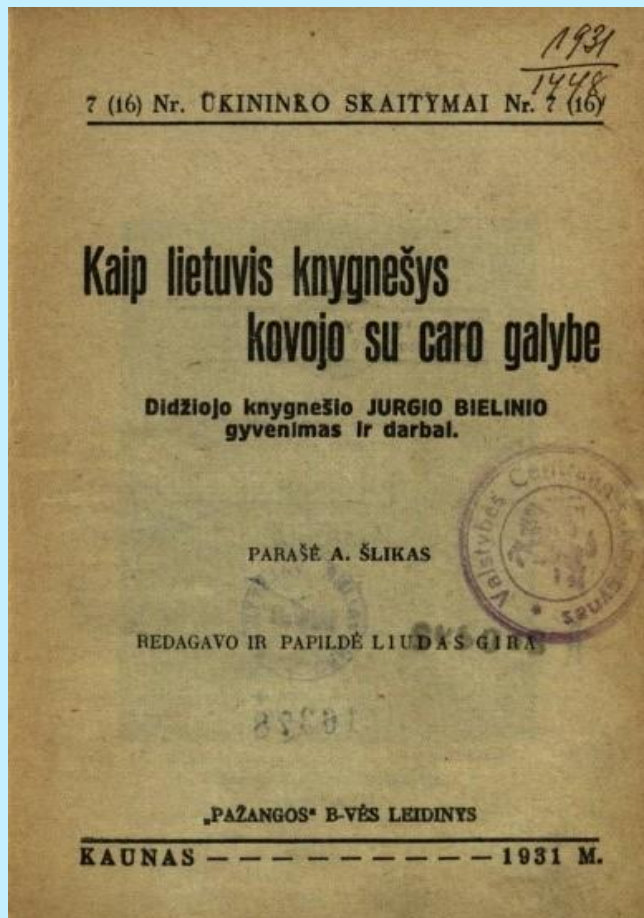
IŠVAIZDA

- Tikroji J. Bielinio pavardė–Juozas Jakulis, kaimynai juos vadino Bieliakais.
- Nuo mažens turėjo jautrią širdį, pasižymėjo gyvumu, siekiu kovoti už teisybę, dideliu polinkiu mokslui, plačių pažiūrų.
- Vidutinio ūgio, tvirto kūno sudėjimo, petingas, žvalus, barzda ruda, reta, veidas raudonas, atrodo 35–40 m.,– atrodė stiprus ir sveikas žmogus.
- Jo plaukai – balti, balti, todėl ir buvo pasivadinęs Baltuoju Ereliu.
- Jeigu jam kuo padedi, tai ne pinigais ar vaišėm, kaip būdavo įprasta, atsilygina, bet knygele ir sakydavo,– „tegu būna mesta šviesos kibirkštėlė, tegu žmogus pratinasi skaityti, galvoti.“
- Jurgis buvo linksmas, nenuobodus svečias, mokėdavo šnekėti su senais ir mažais, rasdavo kalbos su vyrais ir su moterimis.
- Taurelės nuo savęs nestūmė, o jei atsisėsdavo priešais ąsotį alaus, būdavo dar smagesnis – buvo kompanijos žmogus.
- Buvo karšto būdo, bet dėl pajuokų nepyko, nes, kaip pats rašė, iš ginčų su savais Lietuvai nebus jokios naudos.

JURGIO BIELINIO ŠŪKIS

“Nemirsiu, kol maskoliai iš Lietuvos neišeis”

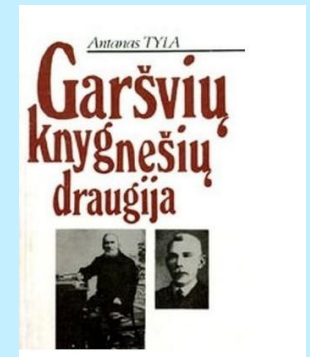
KNYGNEŠIŲ KARALIUS

- Nuo 1873 m. pradėjo knygnešio kelią.
- Knygnešių karaliumi tituluojamas J. Bielinis buvo ieškomiausias Lietuvoje spaudos kontrabandininkas – už jo galvą žadėta solidi premija.
- 30 metų J. Bielinis (1846–1918) vežiojo lietuviškas knygas ir laikraščius po kaimus, ieškojo bendraminčių, organizavo tiekimą ir sandėliavimą.
- Vienas arba su talkininkais pergabeno per sieną ir Lietuvoje išplatino beveik pusę visų spaudinių, tuomet išspausdintų Mažojoje Lietuvoje.
- Organizavo prenumeratą ir reguliariai pristatydavo užsakytus laikraščius.
- Bendradarbiavo leidžiant "Aušrą" ir "Varpą".
- Jo slapyvardžiai – J. Baltasis Erelis, J. B. Erelis, Jurgis, J. Baltasai ir kt.
- Parašė brošiūrų Lietuvos istorijos, lietuvių valstiečių likimo temomis.
- Pirmasis ėmė kelti Lietuvos nepriklausomybės idėją, lietuvių vienybės šūkį, peikė dvarininkus dėl užgrobtų valstiečių žemių.
- Skleidė naivaus monarchizmo idėjas – tikėjo, kad Vakarų valstybių diplomatinė parama padės įkurti nepriklausomą valstietiško karaliaus valdomą Lietuvos valstybę.

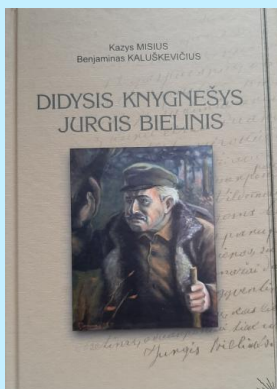
GARŠVIŲ KNYGNEŠIŲ DRAUGIJA

- Apie 1884 m. J. Bielinis su bendraminčiais įkūrė savotišką kontrabandininkų akcinę bendrovę – Garšvių draugiją.
- Šeši dalininkai, susidėję po 200 rublių, turėjo pradinį kapitalą verslui įsukti.
- Būstinė buvo Garšvių kaime, K. Ūdros namuose, o kaimyno J. Dilgio daržinėje – knygų sandėlis.
- Darbais dalijosi – vieni keliavo į Prūsiją pirkti knygų, kiti gabeno, skirstė, treči perdavė platintojams, kurių vis daugėjo.
- Garšvių bendrovė aprūpindavo slaptais leidiniais Panevėžio, Kėdainių, Ukmergės, Zarasų, Anykščių ir net Vilniaus apylinkes.
- Pats J. Bielinis, draugų vadinamas Ministru, prekiaavo Joniškėlio, Linkuvos, Pasvalio ir gretimose parapijose, nepailsdamas ieškojo naujų skaitytojų.
- Kai Mintaujos gimnazijoje atsirado lietuvių moksleivių būrelis, J. Bielinis veždavo spaudą į Mintaują (dab. Jelgava), į Rygą.
- Garšvių draugija sėkmingai veikė 10 metų.
- Garšvių draugijos veiklą suardė išdavikas K. Ūdros kaimynas N. Škutas.

MASKAVIMOSI IR KONSPIRACIJOS MEISTRAS

- Garsiojo knygnešio fotografijų išlikę vos keletas, kurios padarytos jam būnant senyvam.
- Buvo pravartu, kad policija neturėjo J. Bielinio nuotraukos. Be jos atpažinti knygnešį buvo kur kas sunkiau.
- J. Bielinis dažnai keitė išvaizdą: vienur pasirodydavo su ilga, tankia barzda, kitur su striuka, o dar kitur - bebarzdis. Tas pats ir su šukuosena bei drabužiais.
- Net vežimo formą ir arklio pakinktus derindavo prie vietos papročių, kad niekuo neišsiskirtų iš kitų valstiečių: ne visada knygas nešė, dažniau – vežė vežimais.
- Arklį ir vežimą dažnai keisdavo, keliaudavo nuošaliais, aplinkiniais keliais.
- Savo užrašų knygelėje, be kurios prekiaudamas negalėjo apsieiti, J. Bielinis neminėjo jokių pavardžių, todėl net ir pakliuvusi į policijos rankas šioji kolegų neišdavė.

J. Bielinio šeima

NESUGAUNAMAS KNYGNEŠYS

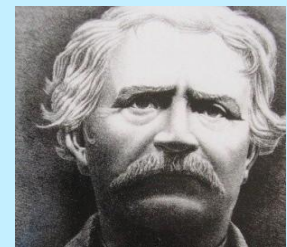
- Beveik 10 metų J. Bielinis buvo ieškomas policijos, tačiau sugebėjo neįkliūti arba įkliuvęs pabėgti.
- J. Bieliniai tekę nuo policininkų ir krosnyje slėptis, ir po žmonos sijonu tupėti, ir prūde gulėti...
- Nė vienas sodietis, į kurio trobą įėjęs Jurgis prisistatė „esmi knygų kupčius“, jo neįskundė.
- Bėgti palikus visą mantą J. Bieliniai teko ne kartą. Caro žandarams ir pasienio sargybiniam buvo įkliuvęs 5 kartus, bet buvo sumanus ir drąsus, todėl pavykdavo ištrūkti.
- Jį dažnai gelbėjo bičiuliai ir bendraminčiai.

Jurgio Bielinio šeima

PERMAININGAS VERSLAS

- Knygų kontrabanda buvo permainingas verslas. Kartais tekdavo palikti visas brangiai nupirktas knygas ir bėgti arba papirkti policininkus.
- Kartais verslas sekdavosi ir atsirasdavo pinigų, kuriuos J. Bielinis investuodavo, kaip manė geriausia, – į leidybą.
- Knygnešiai platino įvairius leidinius, atsižvelgdami ir į pirkėjų pageidavimus: pasaulietinę literatūrą kultūros ir istorijos temomis, kalendorius, religinę literatūrą. Mažiau populiari buvo lietuviška grožinė literatūra ir elementoriai.
- Platinti religinę literatūrą buvo pelningiausia ir saugiausia – ją žmonės noriai pirko, o už religines knygas netremdavo į Sibirą.
- J. Bieliniiui labiau patiko pasaulietiniai leidiniai. Žavėjosi S. Daukanto raštais ir kitų autorių knygomis apie didingą Lietuvos istoriją.
- Svarbiausias buvo pirmųjų laikraščių – „Aušros“, „Varpo“, „Vienybės lietuvininkų“ – platinimas. Nevengė ir kitų antivalstybiniais laikytų leidinių, už kuriuos grėsė didžiausia bausmė.

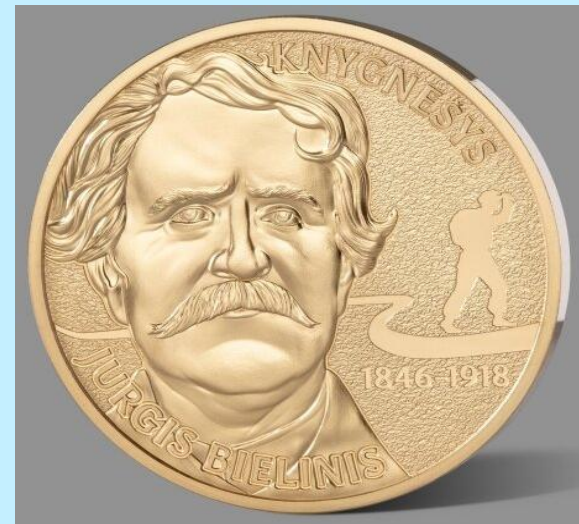
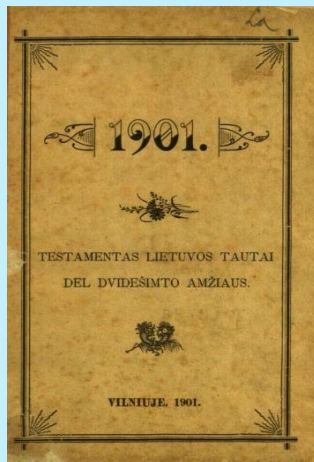

KARJEROS PABAIGA

- 1904-aisiais spaudos lietuvių kalba draudimas buvo atšauktas ir knygnešių karjera baigėsi.
- J. Bielinis jautėsi savo darbu prisidėjęs prie šio svarbaus įvykio, tačiau deramo įvertinimo iš tuometės Lietuvos inteligentų nesulaukė.
- Jokių turtų iš savo darbo nesusikrovė, baigęs knygų prekybą gyveno gana skurdžiai. Mėgino rašyti į laikraščius, bet jo sodietiškų, naivokų rašinių redakcijos nepriimdavo.
- 1911 m. Jurgis išleido antrąjį laikraščio „Baltasis erelis“ numerį, tačiau kitų laikraštininkų jis buvo iškritikuotas ir net išjuoktas.

J. Bielinio akmuo po ąžuolu

LITERATŪRINIS PALIKIMAS

1897 m. išleista knyga „Pasakojimai apie veikalus lietuvių tautos senovėje, parašyti per S. Daukantą“ (joje S. Daukanto ir J. Bielinio tekstas).

1899 m. išleista knygutė „Istoriški pritikimai iš ukininku gyvenimo Lietuvoje. Ju praeitė ir ateitė“.

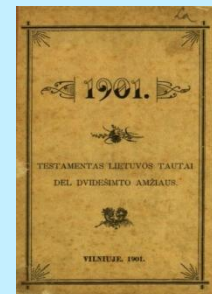
1900 m. išleista „Kniga paaukauta atminimui sukaktuvių devynioliktojo amžiaus (1900)“.

1901 m. „Testamentas Lietuvos tautai dėl dvidešimto amžiaus“.

1902 m. „Lietuvos administracija su nekureis paaiškinimais apie pažinimą tiesos“.

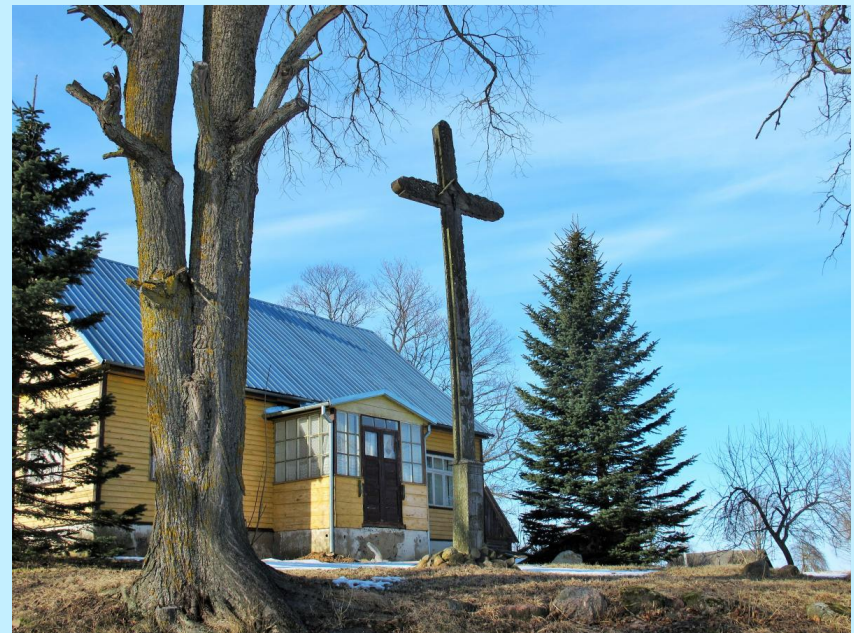
1916 m. išleido brošiūrą „Maldos taikai išprašyti: (Į šv. Jackų)“. Knygelės „Prakalbos žodį“ pasirašęs „Lietuvių tautos tarnas Jurgis Juozas“.

J. Bielinis rašė straipsnius į „Aušrą“, „Varpą“, „Lietuvos ūkininką“, „Skardą“, „Tėvynės sargą“, „Vienybę lietuvininkų“, „Vilniaus žinias“ ir kt. lietuviškus laikraščius.

MIRTIS PO KRYŽIUMI

- 1918-ųjų sausio 17-ąją J. Bielinis atvažiavo pas pažįstamus Mitkus į Katinų km. Pasvalio r. Keliavo į Vilnių, į Lietuvių konferenciją, kuri Nepriklausomybės reikalavimą paskelbė bendru visos tautos reikalu.
- Išlipęs iš rogių sukniubo po sodybą puošiančiu kryžiumi, o įneštas į trobą praėjus kelioms valandoms mirė.
- Buvo likęs mėnuo iki Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo – didžiausios J. Bielinio svajonės išsipildymo.

Kryžius Katinų km., Joniškėlio apylinkių sen., Pasvalio r., žymintis knygnešio J. Bielinio paskutinio atodūsiu vietą.

JURGIO BIELINIO KAPAS SUOSTO KAPINĖSE

Suose – kapas ir antkapinis paminklas
bažnyčios šventoriuje.

1931 m. pastatytas paminklas iš lauko akmenų.
Paminklą statė šauliai, pavasarininkai, skautai,
tautininkai, dirbo kalvis J. Korsakas.

ATMINIMO ĮAMŽINIMAS

Knygnešį mena jo tėviškėje stovintis koplytstulpis. Apie jį rašomos knygos. J. Bielinio pavardė įrašyta Lietuvos tūkstantmečiui skirtoje skulptūroje „Vienybės medis“.

J. Bielinio vardu pavadinta Biržų r. savivaldybės viešoji biblioteka. Jo gimimo diena visoje Lietuvoje minima kaip Knygnešio diena.

J. Bielinio ąžuolas

Koplytstulpis J. Bielinio atminimui